

Institutet för
hälsa och välfärd

2024

Intervju som stöder interaktionen mellan föräldrarna och barnet

Intervjublanketten har redigerats utifrån blanketten för projektet The European Early Promotion och är avsedd att användas i Finland.

Arja Hastrup, HvM, hälsovårdare

Kaija Puura, professor i barnpsykiatri, överläkare, Tammerfors universitet
och Tammerfors universitetssjukhus

I. SYFTET MED INTERVJUN

Syftet med intervjun är att diskutera babyns vård, familjens situation och föräldrarnas tankar, känslor och bekymmer. Målet är att fundera över familjens behov av stöd, hur det ska genomföras och att hjälpa familjen att få hjälp vid behov.

Formulera frågorna så att de lämpar sig för personerna de ställs till. Du kan fråga om mamman som fött barnet är i ett parförhållande med barnets far, den andra föräldern eller någon annan person? Är hon i ett parförhållande? Träffar du båda föräldrarna eller endast den gravida vid intervjun?

Vid intervjun ska du beakta könen och den sexuella läggningen samt mångfalden av familjeformer. Ta reda på vilka termer klienterna vill att ska användas och använd de termer de önskar.

Det är önskvärt att babyn är närvarande så att du kan iaktta interaktionen mellan babyn och föräldern. Se tabellen på sista sidan. Under intervjun ska du stöda och uppmuntra föräldrarna att hålla babyn i famnen och visa ömhet samt kommunicera med babyn genom att prata, le samt följa babyns budskap och svara på dem.

Obs! Om föräldern berättar att hen är trött eller deprimerad ska du först ordna hjälp eller stöd för familjen i hemmet och därefter ta reda på vilken annan hjälp eller vilket annat stöd familjen behöver. Har familjen behov av mentalvårds- eller socialtjänster?

Om du ser att en förälder eller föräldrarna behandlar babyn på ett känsloladdat, hårdhänt eller fientligt sätt ska du genast föra saken på tal med föräldern eller föräldrarna och ordna brådskande hjälp för familjen. Till exempel; det såg ut som om något i babyn irriterade dig, vad tänker du? Hur kändes det för dig?

Gör vid behov en barnskyddsanmälan!

II. FÖRLOSSNINGEN

Hur var förlossningen?

- Uppmuntra föräldern eller föräldrarna att prata om förlossningen, hur den kändes och om den var svår.
- Om du redan har träffat föräldern eller föräldrarna efter förlossningen kan du fråga

Senast pratade vi lite om förlossningen, hur känns förlossningsupplevelsen nu?

III. PSYKISK HÄLSA

Hur känns det för dig eller er nu när babyn har fötts?

- Positiva känslor: stärka de positiva känslorna och uppmuntra föräldern eller föräldrarna att dela sina känslor med varandra eller andra närstående.
- Negativa känslor (osäkerhet, ångest, babyn upplevs som främmande eller besvärlig, trötthet): lyssna på föräldern eller föräldrarna och uppmuntra dem att prata om sina känslor med varandra eller sina närstående. Om föräldern känner att det inte går eller hjälper att prata, erbjud först ditt eget stöd och hjälp vid behov föräldern att få hjälp av mentalvårdstjänsterna.

Har ni diskuterat era känslor med varandra?

- Om det finns problem i kommunikationen mellan föräldrarna, be dem prata om sina känslor med dig med hjälp av följande fråga:

Kan du berätta mer om dina känslor?

- Möt föräldrarnas negativa känslor utan att kritisera och döma. Ta bara emot känslorna. Följande är de vanligaste negativa eller diffusa känslorna:
 - Rädslor och skuld-känslor som berör barnets psykiska eller fysiska hälsa och utveckling
 - Föräldrarnas känsla av otillräcklighet
 - Föräldrarnas upplevelser av att bli försummad eller övergiven

- Upplevelser av extrem spändhet, irritation, hopplöshet, förtvivlan eller tomhet (dessa är symtom på depression). Behandlingsformer beskrivs längre ner.
- Det är viktigt att försöka förstå innehållet i föräldrarnas negativa känslor och vad känslorna riktar sig mot.
 - Negativa känslor som riktas mot en själv (t.ex. känsla av att vara en dålig förälder, osäkerhet, förvirring, känsla av tomhet osv.)
 - Negativa känslor som riktas mot barnet (t.ex. "hen är besvärlig eller svår att sköta")
 - Negativa känslor som riktas mot omgivningen (t.ex. familjen, släkten, grannarna, tjänsterna för barnfamiljer)
- Du kan använda följande behandlingsformer för att hantera ovan beskrivna svårigheter:
 - Stöd föräldern eller föräldrarna att fundera över sitt barns utveckling och sina rutiner för att sköta barnet, ge vid behov information och positiv respons på rutinerna, samt stöd föräldrarna att söka lösningar på problematiska situationer.
 - Uppmuntra föräldrarna att dela sina känslor med varandra och andra närstående och på så sätt få det stöd de behöver.
 - Hjälpa vid behov den förälder som fött barnet att få hjälp av mentalvårdstjänsterna. Särskild uppmärksamhet bör fästas vid deprimerade föderskor med mycket ångest (som känner förtvivlan, hopplöshet, likgiltighet, tomhet).

IV. FAMILJENS OCH ANDRA NÄRSTÅENDES FÖRHÅLLNINGSSÄTT OCH STÖD

Hur har babys födelse påverkat andra medlemmar i er familj?

Hur känner de sig och hur förhåller de sig till barnet?

- När reaktionerna eller förändringarna är positiva, stärk den positiva inställningen.
- Om reaktionerna eller förändringarna är negativa, uppmuntra föräldern eller föräldrarna att prata om saken och söka en lösning (t.ex. vård av babyn, hushållsarbete och tid för parrelationen).

Hur har babys syskon förhållit sig till babyn?

- Utvidga vid behov frågan till följande ämnen: svartsjuka, att skada babyn eller rädsla för att skada babyn.

Hur har mor- och farföräldrarna förhållit sig till babys födelse?

Hur har vänner och andra närstående förhållit sig till babys födelse?

- Vilka av dem kan ge dig stöd?
- Kan du hitta nya vänner på familjeförberedelsekursen eller inom verksamheten för spädbarnsfamiljer och få kamratstöd av dem?

V. FÖRÄLDERNS ELLER FÖRÄLDRARNAS ORO GÄLLANDE BABYN

Hur har babyn utvecklats?

Hur mår babyn?

- En positiv syn – stärk föräldrarnas eller föräldrarnas positiva inställning.
- Negativ syn – uttryck din vilja att undersöka saken genom att fråga:

Kan ni berätta mer om ert bekymmer?

- Ge information om babys utveckling på lämpliga ställen, vilket redan i sig kan lindra ångesten.
- Om den förälder som har fött barnet är på plats ensam, uppmuntra henne att tala om sina bekymmer med babys pappa, den andra föräldern eller någon annan närstående till exempel på följande sätt:

Har du redan pratat om saken med den andra föräldern, din partner eller någon annan närstående? Vad tänker hen om det?

- Stöd föräldern att hitta lösningar tillsammans med personen i fråga.

Hur anser föräldern att barnets välbefinnande kan förbättras?

- Om föräldern har ett förslag till lösning, stöd det.
- Om den förälder som har fött barnet inte upplever sig få stöd av de vuxna i familjen, uppmuntra föräldern att prata med dig och att vid behov söka hjälp hos en lämplig utomstående aktör.

VI. FÖRÄLDRARNAS SYN PÅ SITT BARN

Hurdant är ert barn?

- Positiv syn på barnet: stöd den.
- Negativ syn: ta reda på vilka svårigheter föräldern eller föräldrarna har med barnet.
Du kan ställa följande frågor: Med vilka saker har du eller ni mest svårigheter med ert barn?
- En 0–3 månader gammal baby kan enligt föräldern eller föräldrarna vara svår eftersom den ännu inte har någon grundrytm för att sova, äta och vara vaken och det ännu inte finns någon tydlig kommunikation mellan föräldern och babyn. Det är bra att diskutera dessa saker i samband med ovanstående fråga.
- **Särskild uppmärksamhet ska fästas vid en förälder** eller föräldrar som har en särskilt negativ syn på sin baby. Ordna hjälp för familjen via mentalvårdstjänsterna. Diskutera familjen till exempel inom arbetshandledningen.

VII. INTERAKTIONEN MELLAN DEN FÖRÄLDER SOM FÖTT BARNET OCH BABYN

Hur matar du din baby? Hur går det att amma eller mata babyn?

Stöd närheten mellan föräldern och babyn under amningen/matningen, instruera föräldern att hålla babyn nära, hålla ögonkontakt samt fäst uppmärksamhet vid föräldrarnas och babyns beteende under amningspauser.

Hur ofta ammar eller matar du din baby?

- Ammar/matar enligt babyns behov, varierande matningsintervall
- Matar enligt tidtabell

Hur tycker du det känns att amma eller mata? Hur tror du att det känns för den andra föräldern?

- Om det förekommer svårigheter med att mata babyn, fråga vilka lösningar föräldern eller föräldrarna har tänkt på.

Hur sover babyn?

- Hur länge och hur ofta sover babyn? Hurdan är babyns sömn?
- Om det förekommer svårigheter med sömnen, uppmuntra föräldern eller föräldrarna att berätta om sina förväntningar och att vid behov fundera på eventuella lösningar.

Vad skulle du kunna göra för att babyn ska sova bättre?

Har du redan provat något?

- Stöd föräldern eller föräldrarna att hitta lösningar.

Hör du på babyns gråt när hen är hungrig? Hur låter det när babyn gråter av hunger?

- Uppmuntra vid behov föräldern eller föräldrarna att fästa mer uppmärksamhet vid vilka olika betydelser babyns gråt har (t.ex. på natten). Berätta för föräldern hur hen genom att svara på gråten kan visa babyn att hen förstår babyns signaler.

Du har säkert märkt att babyns gråt kan betyda många olika saker. Genom att svara på gråten visar du din baby att du har förstått babyn.

Pratar du med din baby?

Kan du berätta om det? (när, var, hur?)

Hur viktigt tycker du att det är?

VIII. VÄXELVERKAN MELLAN PAPPAN ELLER DEN ANDRA FÖRÄLDERN OCH BABYN

Hur tycker du att amningen eller matandet känns? Hur tror du att det känns för den andra föräldern?

- Om det förekommer problem med att mata babyn, fundera på lösningar.

Hur tycker du att babyn sover?

- Den andra föräldern kan ha en annan uppfattning om saker som gäller babyns sömn, till exempel hur länge babyn sover och var babyn borde sova osv.

Vad tänker du göra för att babyn ska sova bättre? Har du redan provat något?

- Stöd den andra föräldern att söka lösningar.

Hör du på babyns gråt när hen är hungrig? Hur låter det när babyn gråter av hunger?

- Uppmuntra vid behov den andra föräldern att fästa mer uppmärksamhet vid vilka olika betydelser babyns gråt har (t.ex. gråt på natten) till exempel genom att ställa följande frågor:

Du har säkert märkt att babyns gråt kan betyda många olika saker: genom att svara på gråten visar du din baby att du har förstått babyn.

Pratar du med din baby?

Kan du berätta om det? (när, var, hur?)

Hur viktigt tycker du att det är?

IX. FÖRÄLDRARNAS RESURSER ATT SVARA PÅ BABYNS BEHOV

Gråter din eller er baby någonsin så att du eller ni har svårt att trösta babyn eller få babyn att lugna ner sig? (Observera föräldrar som fått barn ensam).

- Försök få en detaljerad beskrivning av händelserna till exempel genom att fråga.

Berätta om förra gången. Vad hände då? Vad gjorde du eller ni när det hände?

- Syftet med frågorna är att ta reda på om föräldrarna klarar av att barnet mår dåligt och att lindra känslan, eller om det är för svårt för dem (t.ex. föräldern har reagerat på gråten genom att bli förvirrad, panikslagen eller genom att ignorera babyn).
- Undersök och diskutera beteenden som lugnar en gråtande baby med föräldrarna. Här är det viktigt att föräldrarna inte får en känsla av misslyckande: endel barn gråter mycket och är svåra att lugna.
- Ordna hjälp för föräldern eller föräldrarna inom mentalvårdstjänsterna om hen eller de berättar att de förhåller sig likgiltigt eller helt avvisande till babyns gråt (t.ex. genom att säga "jag hatar babyn när hen gråter").
- Om föräldern eller föräldrarna har svårt att klara av då babyn mår dåligt, uppmuntra föräldern eller föräldrarna att stöda varandra eller be andra närstående vuxna om hjälp till exempel genom att fråga:

Finns det någon som kan hjälpa dig eller er i den situationen?

X. FAMILJENS EKONOMISKA SITUATION OCH BOENDE

Att få ett barn påverkar familjens ekonomiska situation. Oroar du dig eller ni er för hur du/ni ska klara dig/er ekonomiskt? När vi träffades tidigare var du/ni orolig för er ekonomiska situation. Hur är det nu? Har du/ni bekymmer som berör boendet? Hänvisa vid behov familjen att kontakta socialservicen.

XI. LIVSHÄNDELSE

Har det hänt saker i ert liv som kan påverka dig, er eller babyn? Senast berättade du/ni... (den inträffade livshändelsen), hur känns det nu för dig eller er?

XII. TILL SIST

Finns det något mer du eller ni vill berätta om?

- Det är viktigt att avsluta intervjun på ett positivt och varmt sätt där du identifierar de svårigheter och bekymmer som framkommit men också nämner stödet och eventuella lösningar.
- En kort sammanfattning är till nytta. Sammanfattningen kan avslutas med en kommentar som genuint ökar föräldrarnas eller föräldrarnas resurser.
- Avsluta med att säga att du gärna på nytt pratar med föräldern eller föräldrarna om de saker ni gått igenom och fundera tillsammans med föräldern eller föräldrarna på tidpunkten för nästa samtal.

Observera interaktionen mellan föräldern eller föräldrarna och babyn under intervjun.

Observera följande:

Hur babyn hålls	Långt från föräldern	Nära
Mamman eller den förälder som har fött barnet		
Pappan eller den andra föräldern		
Ögonkontakt	Ja	Saknas
Mamman eller den förälder som har fött barnet		
Pappan eller den andra föräldern		
Om man pratar med barnet	Ja	Nej
Mamman eller den förälder som har fött barnet		
Pappan eller den andra föräldern		
Njuter av barnet	Ja	Nej
Mamman eller den förälder som har fött barnet		
Pappan eller den andra föräldern		

Står ut med att barnet mår dåligt	Ja	Nej
Mamman eller den förälder som har fött barnet		
Pappan eller den andra föräldern		
Förstår barnets signaler och besvarar dem	Ja	Nej
Mamman eller den förälder som har fött barnet		
Pappan eller den andra föräldern		